

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2739/2024
09.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Урош Ћетеновић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3154/23 од 06.11.2023. године, у седници одржаној 09.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3154/23 од 06.11.2023. године у ставу првом изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Чачку П 28/23 од 10.08.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је тужена обавезана да му на име накнаде штете исплати 6.999.584,00 динара са затезном каматом од 10.08.2023. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужена обавезе да му на досуђени износ плати законску затезну камату од 17.12.2022. године до 09.08.2023. године. Ставом трећим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 737.054,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3154/23 од 06.11.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбачена је као недозвољена жалба тужене изјављена у односу на став други изреке првостепене пресуде. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену и то одлуке из става првог изреке, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), па је нашао да ревизија тужене није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, 14.05.2015. године дошло до елементарне непогоде (снажан град), која је нанела штету на тужиочевим засадама воћа – малине сорте „...“ у површини од 1,20 ха и купине сорте „...“ у површини од 0,08 ха, које се налазе на територији Општине Ивањица. Наведеног дана није деловала противградна заштита са противградних станица на територији Општине Ивањица јер није било ракета, а нису ангажовани ни радници (Сектор за ванредне ситуације МУП-а Србије није закључио уговоре са стрелцима и није им дао одобрење да дејствују). Противградне ракете нису испале не ни из радарског центра који се налази у суседној општини - Сјеници у којој је био стациониран изван број противградних ракета, а који делује под надзором Републичког хидрометеоролошког завода Србије. Сезона одбране од града траје од 15. априла до 15. октобра. Решењем општинског већа Општине Ивањица о расподели наменских средстава на име помоћи Републике Србије за ублажавање насталих последица штете од елементарне непогоде – града у мају 2015. године од 26.04.2016. године, тужиоцу је исплаћено 43.200,00 динара за засаде малине и 2.016,00 динара за засаде купине. Тужилац није имао постављену противградну мрежу изнад својих засада воћа, али је своје засаде воћа осигурао и на име наступања осигураног случаја, осигуравајуће друштво му је исплатило премију осигурања од 1.320.000,00 динара. На основу налаза и мишљења судског вештака пољопривредне струке утврђено је да је укупна штета (стварна штета и измакла корист) на тужиочевим засадама воћа према ценама у време израде налаза и мишљења износи 10.064.000,00 динара. Из налаза вештака пољопривредне струке утврђено је и да на парцели на којој су се налазили тужиочеви засади воћа није могуће поставити противградну мрежу због конфигурације терена, чија се неповољност огледа у контрападовима, висовима, с повременим јаким ветровима, односно због конфигурације терена која онемогућава постављање противградне мреже. Утврђено је да је ефикасност противградне заштите у Републици Србији 70%.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредаба чланова 154, 155, 172, 189. став 2. и 277. Закона о облигационим односима (ЗОО), те члана 2, члана 3. тачка 2, члана 8. тачка 3 и чланова 9. до 13. Закона о ванредним ситуацијама и члана 11. Закона о министарствима, важећих у време штетног догађаја усвојили тужбени захтев сматрајући да постоји одговорност тужене за штету по основу објективне одговорности (члан 172. ЗОО), због необезбеђивања ракета и непредузимања мера за активирање система противградне заштите. Док на страни тужиоца нема доприноса настанку штете, будући да чињеница што није поставио противградну мрежу изнад својих засада воћа не представља његов допринос, с

обзиром да је из налаза вештака пољопривредне струке утврђено да на том терену није могуће постављање противградне мреже због конфигурације терена. Приликом одлучивања о висини накнаде штете, пошли су од износа укупне штете утврђене налазом и мишљењем вештака у износу од 10.064.000,00 динара, који износ су умањили за 30% (због чињенице да проценат успешности дејства противградне заштите износи 70%) и тај износ умањили за још 45.216,00 динара (на име исплаћене накнаде по решењу Општине Ивањица) и тужену обавезали да тужиоцу исплати 6.999.584,00 динара. Додатна аргументација нижестепених судова је да околност што је тужилац осигурао своје засаде воћа и што му је на име наступања осигураног случаја од стране осигуравајућег друштва исплаћена премија не утиче на досуђену висину накнаде штете јер се тај износ премије (1.320.000,00 динара) урачунава у део штете за који тужена не одговара (30%), што износи 3.019.200,00 динара, а што је знатно више од износа премије.

Изложено правно становиште о постојању одговорности тужене и њеној обавези да накнади насталу материјалну штету прихвата и Врховни суд, налазећи да је засновано на правилној примени материјалног права.

Законом о министарствима („Службени гласник РС“, бр. 44/14), прописано је да су послови противградне заштите у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се у Сектору за ванредне ситуације. Иако сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра тужена је 14.05.2015. године, у условима постојања градоносних облака и опасности од града, пропустила да обезбеди неопходне услове и мере за противградну заштиту, јер није обезбедила ракете нити је обучила стрелце, нити им је у ванредној ситуацији наредила да дејствују у циљу заштите материјалних добара становништва Општине Ивањица, због чега одговара за штету, која је тужиоцу нанета. Осим тога, појава градоносних облака се у метеоролошком смислу може предвидети и предузимањем одговарајућих мера штета би се у претежном делу могла спречи, због чега град не представља вишу силу да би тужена Република Србија, у смислу члана 177. Закона о облигационим односима била ослобођена од одговорности.

Имајући у виду изложено, правилан је закључак нижестепених судова да су испуњени услови за одговорност тужене из Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, бр. 11/09 и 92/11). Наиме, у смислу члана 8. став 1. тачка 3. Закона о ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“ бр. 111/09, 92/11, 93/12), град представља елементарну непогоду, а у складу са чланом 4. ставом 1. тачком 1) истог закона, субјекти система заштите и спасавања су и државни органи. Чланом 5. ставом 1. тачком а), истог закона, утврђено је начело права на заштиту, којим је утврђено да свако има право на заштиту од несрећа и катастрофа проузрокованих елементарним непогодама, а тачком г) истог члана утврђено је начело превентивне заштите, по коме органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе и друга правна лица, приликом обезбеђења заштите од елементарних непогода и других несрећа, приоритетно спроводе превентивне мере заштите у складу са савојим надлежностима. Надлежности ових органа утврђене су истим законом, тако је чланом 11. ставом 1. тачком 5) утврђена надлежности МУП РС, који, између осталог, координира рад са свим субјектима система заштите и спасавања по питањима организације, планирања, припреме и спровођења мера и активности превенције и смањења ризика, заштите и спасавања, да организује систем осматрања,

обавештавања, радног упознавања и узбуњивања на територији Републике Србије, а чланом 11. тачком 8) да припрема и спроводи безбедоносну заштиту.

Из изложеног произилази да Република Србија преко надлежног сектора МУП-а врши испоруку противградних ракета, обучава и финансира накнаду за рад стрелаца и даје дозволу за дејство противградних станица у ванредним ситуацијама (градоносни облаци). Због тога је она одговорна за штету по члану 172. ЗОО и по изложеним правилима из Закона о ванредним ситуацијама. Имајући у виду наведено, по оцени Врховног суда, правилно су нижестепени судови утврдили да је тужена Република Србија пасивно легитимисана и у обавези да тужиоцу накнади штету насталу на пољопривредним културама, услед дејства елементарне непогоде изазване градом и олујним ветром.

У току поступка тужена је указивала на постојање доприноса тужиоца насталој штети (које наводе понавља и у ревизији), јер поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини одбране од града које може предузети и сам пољопривредни произвођач. По оцени Врховног суда, закључак нижестепених судова да на страни тужиоца у конкретном случају нема доприноса настанку штете је правилан, с обзиром на утврђену чињеницу да на теретну где се налазе тужиочеви засади воћа није могуће постављање противградне мреже због конфигурације тог терена, а да је тужилац при том своје засаде воћа осигурао на име наступања осигураног случаја, тако да му је осигуравајуће друштво му је исплатило премију осигурања (1.320.000,00 динара).

Неосновано се ревизијом побија чињенично-правни закључак нижестепених судова да је успешност и ефикасност дејства противградне заштите 70% у ком проценту је опредељен допринос тужене. Ово из разлога што је на туженој био терет доказивања чињеница које умањују њену одговорност због непредузимања неопходних мера за активирање система противградне заштите, конкретно предлагање вештачења на околност колико износи успешност противградне заштите, а како тужена није предложила такво вештачење у овом поступку, правилно је првостепени суд ту чињеницу утврдио на основу исказа саслушаних сведока – метеоролога запослених у РХМЗ-у.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 414. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Врховни суд је одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да они нису нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић